

Сергієнко Т.І.

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри бізнесу та управління
Національний університет «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ-МЕНЕДЖЕРІВ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню використання сучасних освітніх технологій у процесі формування лідерського потенціалу студентів спеціальності «Менеджмент». Розглянуто можливості інтерактивних методів навчання, цифрових платформ і тренінгових технологій у розвитку навичок командної взаємодії, комунікації та прийняття управлінських рішень. Окрему увагу приділено впливу змішаного навчання, симуляційних технологій та проектного підходу на становлення лідерських якостей майбутніх менеджерів. У статті також проаналізовано роль викладача як фасилітатора освітнього процесу та чинники, що сприяють підвищенню мотивації студентів до саморозвитку й відповідального лідерства. Висвітлено перспективи впровадження інноваційних освітніх технологій у підготовку конкурентоспроможних фахівців у сфері менеджменту.

Ключові слова: освітні технології, лідерський потенціал, студенти-менеджери, цифрове навчання, інтерактивні методи.

Sergiienko T. Modern educational technologies in the development of leadership potential of management students. The article is devoted to the study of modern educational technologies in the process of developing the leadership potential of students majoring in Management. The paper examines the possibilities of interactive learning methods, digital platforms, and training technologies in fostering teamwork, communication, and decision-making skills. Particular attention is paid to the impact of blended learning, simulation technologies, and the project-based approach on the formation of leadership qualities among future managers. The article also analyzes the role of the teacher as a facilitator of the educational process and the factors that enhance students' motivation for self-development and responsible leadership. The prospects for implementing innovative educational technologies in the training of competitive professionals in the field of management are highlighted.

Keywords: *educational technologies, leadership potential, management students, digital learning, interactive methods.*

Актуальність дослідження. У сучасних умовах глобалізації, цифровізації освіти та динамічного розвитку ринку праці особливого значення набуває формування лідерського потенціалу майбутніх менеджерів. Сучасні освітні технології виступають ефективним інструментом розвитку таких якостей, як стратегічне мислення, комунікабельність, здатність до прийняття рішень та управління командами. Інноваційні підходи до навчання сприяють формуванню не лише професійних компетентностей, а й особистісних лідерських якостей, що є ключовими у підготовці конкурентоспроможного фахівця у сфері менеджменту.

Метою статті є дослідження ролі сучасних освітніх технологій у процесі формування лідерського потенціалу студентів спеціальності «Менеджмент».

Виклад основного матеріалу. Початок ХХІ століття характеризується активним переходом освітньої системи до цифрового середовища, що відкриває нові можливості для реалізації потенціалу здобувачів вищої освіти. Сучасні освітні технології дозволяють поєднувати традиційні методи навчання з цифровими інструментами, створюючи умови для розвитку критичного мислення, креативності, співпраці та самоорганізації студентів.

У цьому контексті особливу увагу привертає формування лідерських якостей майбутніх менеджерів, оскільки лідерство розглядається як ключова компетентність сучасного фахівця. В умовах динамічних соціально-економічних змін, цифрової трансформації та високих вимог до професійної мобільності лідерський потенціал забезпечує здатність майбутнього менеджера ефективно організовувати команду, приймати виважені рішення та відповідально діяти в умовах невизначеності.

Питання розвитку лідерських якостей майбутніх менеджерів привертають значну увагу як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Питання формування лідерської компетентності, розвитку управлінського мислення та комунікативних навичок досліджували Д. Виханський, М. Гаврилюк, З. Гапанок, О. Євтихов, Н. Жеребова, Р. Кричевський, А. Куриця, А. Лутошкін, Н. Мараховська,

В. Москаленко, Б. Паригін, А. Петровський, Р. Сопівник, Л. Уманський, О. Уманський, Я. Яхнін та інші.

Важливими для даного дослідження є наукові здобутки, узагальнені у дисертаційних працях Н. Бабкової-Пилипенко, В. Карманенка, Ю. Кращенка, Н. Мараховської, С. Махновського, В. Мороза, Н. Семченко та інших, які розкривають специфіку формування лідерських якостей у студентів закладів вищої освіти. Проте, більшість існуючих досліджень зосереджені на загальних аспектах лідерства і недостатньо враховують сучасні освітні технології, що можуть істотно впливати на розвиток лідерського потенціалу саме у студентів-менеджерів.

Сучасна система підготовки менеджерів у закладах вищої освіти має забезпечувати не лише професійну компетентність, а й розвиток лідерського потенціалу, що передбачає формування ініціативності, критичного мислення, відповідальності та здатності до ефективної командної взаємодії [1, с. 485]. Використання сучасних освітніх технологій – інтерактивних методів, проєктного навчання, тренінгових підходів, цифрових платформ і симуляційних практик – створює сприятливі умови для всебічного розвитку лідерських компетентностей студентів-менеджерів. Інтерактивні методи, такі як дискусії, дебати та рольові ігри, сприяють формуванню критичного мислення, здатності аналізувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення та ефективно взаємодіяти в команді.

Інтеграція сучасних освітніх технологій у навчальний процес не лише сприяє підвищенню професійної компетентності майбутніх менеджерів, але й забезпечує системний розвиток їхніх лідерських якостей, самостійності, ініціативності та готовності до активної управлінської діяльності [2, с. 188]. Зокрема, сучасні освітні технології (див. Табл. 1) підвищують ефективність навчального процесу, сприяють індивідуалізації підходів до студентів та стимулюють розвиток їхньої самостійності, що є ключовим фактором формування лідерського потенціалу.

Таблиця 1

Приклади сучасних освітніх технологій у підготовці менеджерів

Освітня технологія	Основна мета	Приклад використання
Змішане навчання (blended learning)	Поєднання онлайн- і офлайн-форм навчання для підвищення гнучкості освітнього процесу, адаптації до індивідуальних потреб студентів та розвитку самостійності	Онлайн-курси з менеджменту для вивчення теоретичного матеріалу, офлайн-семінари та тренінги для практичного застосування знань, обговорень і командної роботи
Проектне навчання (project-based learning)	Розвиток умінь працювати в команді, приймати обґрунтовані рішення, планувати та реалізовувати проекти, формування відповідальності за результати	Створення студентських бізнес-проектів, розробка маркетингових стратегій або фінансових моделей, підготовка презентацій та звітів для оцінювання колегами та викладачем
Симуляційні технології	Формування управлінських, комунікативних та аналітичних навичок через відтворення реальних бізнес-ситуацій, розвиток стратегічного мислення	Бізнес-симуляції, рольові ігри, кейс-методи для моделювання управлінських рішень, аналізу ризиків та прийняття командних рішень у змодельованих умовах
Тренінгові технології	Розвиток лідерських якостей, емоційного інтелекту, умінь мотивувати та вести команду, підвищення комунікаційної компетентності	Лідерські тренінги, коучингові сесії, командоутворювальні вправи, вправи на розвиток емпатії, самоконтролю та управління конфліктами

Гейміфікація	Підвищення мотивації, залученості студентів та активізації навчальної діяльності, формування конкурентного та творчого мислення	Використання елементів гри у процесі навчання: балів, рівнів, квестів, інтерактивних вікторин та змагань між студентами для закріплення знань і розвитку управлінських навичок
--------------	---	--

Як видно з Табл. 1, сучасні освітні технології створюють середовище, у якому здобувачі вищої освіти мають змогу розвивати власні лідерські якості через практичну діяльність, самостійне прийняття рішень та командну взаємодію. Зокрема, проєктне навчання сприяє формуванню стратегічного мислення, оскільки вимагає від студентів-менеджерів планування, розподілу ролей і оцінки результатів роботи команди. Студенти набувають практичних навичок управління проєктами, розвивають здатність до прийняття обґрунтованих рішень та критичного аналізу результатів діяльності. У цьому процесі формується не лише професійна компетентність, а й лідерський стиль управління, що включає здатність мотивувати команду, керувати конфліктами та адаптувати стратегії до змінних умов.

Симуляційні технології дозволяють майбутнім менеджерам набувати досвіду прийняття управлінських рішень у змодельованих умовах, відпрацьовувати алгоритми дій у стресових ситуаціях і прогнозувати наслідки своїх рішень. Завдяки кейс-методам, бізнес-симуляціям та рольовим іграм студенти навчаються ефективно діяти у складних та невизначених ситуаціях, вести переговори, координувати командну роботу та аналізувати ризики, що значно підвищує їхню готовність до реальної професійної діяльності.

Тренінгові технології, орієнтовані на розвиток емоційного інтелекту, комунікативних умінь та лідерських компетентностей, сприяють формуванню впевненості, емпатії, навичок активного слухання та конструктивного управління командою. Вони допомагають студентам розкрити власний потенціал, навчитися мотивувати інших, формувати позитивний командний дух та ефективно впливати на колег у професійному середовищі.

Важливою складовою формування лідерського потенціалу є використання гейміфікації, яка підвищує зацікавленість студентів у навчальному процесі та стимулює активну участь у виконанні завдань. Елементи гри, такі як рейтинги, бали, рівні, нагороди та сценарії з конкурентними або кооперативними завданнями, сприяють розвитку цілеспрямованості, самоконтролю, відповідальності за результати та вміння приймати обґрунтовані рішення у командній взаємодії [3, с. 85].

Таким чином, комплексне застосування сучасних освітніх технологій забезпечує не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування практичних управлінських навичок, критичного мислення, креативності та соціально-емоційної компетентності студентів-менеджерів, що є ключовими складовими їхнього лідерського потенціалу.

Розвиток лідерських компетентностей майбутніх менеджерів можна умовно подати у вигляді Таблиці 2.

Таблиця 2

Лідерські компетентності, що формуються засобами освітніх технологій

Компетентність	Засіб формування	Очікуваний результат
Комунікативна	Тренінги, інтерактивні заняття, рольові ігри, групові дискусії	Уміння ефективно спілкуватися, аргументовано відстоювати позицію, переконувати та налагоджувати продуктивну взаємодію з командою та партнерами
Організаторська	Проектне навчання, кейси, командні завдання, планування проектів	Здатність організовувати роботу команди, розподіляти ролі, координувати діяльність, контролювати процеси та досягати поставлених цілей
Аналітична	Симуляції, цифрові платформи, бізнес-ігри, аналіз кейсів	Уміння збирати, обробляти та аналізувати інформацію, оцінювати ризики, приймати обґрунтовані управлінські рішення та прогнозувати наслідки

Емоційна	Коучинг, гейміфікація, тренінги з розвитку емоційного інтелекту	Саморегуляція, розвиток емоційного інтелекту, здатність керувати емоціями, мотивувати себе та команду, підтримувати позитивний психологічний клімат у групі
Інноваційна	Цифрові технології, онлайн-платформи, інтерактивні інструменти, творчі завдання	Розвиток креативності, здатність генерувати нестандартні ідеї, адаптивність до змін, готовність використовувати нові технології для оптимізації робочих процесів

Як свідчить аналіз таблиці, використання сучасних технологій у навчальному процесі сприяє формуванню збалансованої системи лідерських компетентностей, необхідних для ефективної діяльності менеджера в умовах сучасного ринку. Зокрема, це:

Комунікативна компетентність дозволяє майбутнім менеджерам ефективно взаємодіяти з командою та партнерами, вести переговори, презентувати проєкти та переконливо аргументувати власну позицію. Наприклад, студент може проводити презентацію бізнес-стратегії перед потенційними інвесторами або вести командні наради онлайн і офлайн.

Організаторська компетентність допомагає планувати і координувати робочі процеси, розподіляти ролі та контролювати виконання завдань. Наприклад, майбутній менеджер може організовувати проєктну команду для розробки маркетингової кампанії або керувати роботою студентського стартапу.

Аналітична компетентність забезпечує здатність збирати, обробляти та аналізувати інформацію для прийняття обґрунтованих рішень. Наприклад, менеджер може аналізувати фінансові показники компанії, оцінювати ризики нового проєкту або проводити SWOT-аналіз для стратегічного планування.

Емоційна компетентність дозволяє підтримувати позитивну атмосферу, мотивувати команду, керувати стресом та конфліктами. Наприклад, студент-менеджер може координувати роботу колег під час дедлайнів, використовуючи техніки мотивації та розвитку командного духу, або вирішувати суперечки між членами команди конструктивно.

Інноваційна компетентність стимулює креативність та здатність адаптуватися до змін, впроваджувати нові ідеї та технології. Наприклад, майбутній менеджер може впровадити цифрову платформу для автоматизації робочих процесів, розробити нестандартну маркетингову кампанію або оптимізувати внутрішні процеси компанії за допомогою сучасних цифрових інструментів.

Висновки. Сучасні освітні технології відіграють ключову роль у формуванні лідерського потенціалу студентів-менеджерів. Їх використання дозволяє створити інтерактивне, динамічне й мотивуюче освітнє середовище, орієнтоване на всебічний розвиток особистості майбутнього лідера. Інтеграція змішаного, проєктного, тренінгового та симуляційного навчання забезпечує формування комплексу навичок, необхідних для успішної управлінської діяльності, включно з критичним мисленням, самостійністю, креативністю, здатністю до командної роботи та адаптивністю. Крім того, застосування цифрових платформ і інтерактивних інструментів підвищує залученість здобувачів вищої освіти у навчальний процес, сприяє розвитку відповідальності та самоорганізації, а гейміфікація стимулює конкурентність та цілеспрямованість. Таким чином, впровадження інноваційних технологій у підготовку менеджерів є не лише запорукою підвищення якості освіти, але й формування конкурентоспроможних, гнучких і готових до швидких змін фахівців нового покоління.

У перспективі подальше впровадження сучасних освітніх технологій дозволить підвищити ефективність програм підготовки лідерів, інтегрувати нові методи оцінювання компетентностей та створювати умови для безперервного розвитку лідерського потенціалу студентів протягом всього періоду навчання.

Література

1. Бибик Д. Модель формування соціального лідерства у майбутніх соціальних працівників в умовах професійної підготовки. 2020. № 7. С. 483–496.
2. Риженко М., Міщенко К. Розвиток лідерського потенціалу студентів у колективній діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27, Том 4. С. 186–191.
3. Шаров С.В., Лубко Д.В., Осадчий В.В. Інтелектуальні інформаційні системи: навч. посіб. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького 2015. 144 с.